

"DE GROTE KLOK" LAAT WEER WANKLANKEN HOREN !

door Gerard VANDAMME

In "De Grote Klok" van juni 1999 verscheen deel 3 van de "Geschiedenis van het Westerkwartier" door Mevr. L. TERNIER. Tot mijn ongenoegen moet ik vaststellen dat hierin weeral onnauwkeurigheden of onjuistheden worden vermeld, nl. in de drie volgende tekstgedeelten :

1. Vanaf 1880 ontwikkelde zich de Tournoye wij op gronden van de herbergierlandbouwer Ed. TOURNOY..."
2. De oude volkse woonstraten (.....) zijn de Steenbakkerstraat (.....) en de Metselaarsstraat(de Verlorenstraat).
3. In 1909 werd de school nr. 6 Westerkwartier, later Consciencesschool genoemd, geopend. Later begonnen de Broeders van Liefde een vakschool in de Stuiverstraat (nu V.T.I).

Wat betreft 1.

Als in 1930 geboren "Westerkwartiernaar", heb ik nooit van een "Tournoyewijk" horen spreken, noch door mijn ouders noch door bureu. Ook bij recente navraag bij oudere inwoners bleek niemand daar kennis van te hebben ! Wel bestond daar reeds lang (1) een oude hofstede die zoals vermeld op het "Plan Generaal van de Ste Catharinepolder 1893 (2) toebehoorde : "aen TOURNOY Eduard, Mariakerke (3). Die hofstede zou nu te situeren zijn rechtover de Metselaarsstraat, juist ten zuiden van de Timmermansstraat. Het erf paalde ten zuidoosten aan de Ste Catharinekreek, en het hoevegebouw stond dicht bij haar oever. De hofstede was bereikbaar vanaf de Torhoutsesteenweg, langs een kleine weg op de noordwesteroever van de kreek.

Wanneer men oude met recente plannen vergelijkt is het gemakkelijk vast te stellen, dat de oudste straten van het westerkwartier op de gronden rond die hofstede werden aangelegd.

Maar daarom spreken van de "Tournoyewijk" lijkt me fantasie ! Trouwens is het westerkwartier slechts langzaam – zij het gestadig – verder ontwikkeld. Voor Wereldoorlog I vertoonden de Metselaars-, Plakkers- en Duivenhokstraten nog veel onbebouwde grond, en die bleef er zelfs nog gedeeltelijk tot na Wereldoorlog II.

Wat betreft 2.

De Verlorenstraat was niet de Metselaarsstraat maar wel een doodlopend steegje (impasse) aan de Nieuwpoortsesteenweg, gelegen tussen de Metselaarsstraat en de Steenbakkerstraat. Vóór het in 1987 ingenomen werd door de electrozaak LEDAINE stonden op de westkant ervan vier verwaarloosde huizen. Terloops : volgens de historicus R. DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE (4) lag er in dit straatje een kleine hofstede, de "Ferme du Petit Chateau" !

De benaming "Le Petit Chateau – Ferme" wordt op de kaart van VANDERMAELEN (1848) en op de opeenvolgende legerstafkaarten vanaf 1860 vermeld; Het betreft hier echter de hofstede die veel westelijker lag en bekend geworden is als de zg. "hofstede van Hamilton" (5) (gesloopt na jarenlange verkrotting in 1990). Welke hofstede DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE bedoelde is me een raadsel !

Wat betreft 3.

Het waren niet de Broeders die de vakschool stichtten maar wel de proost van de "Katholieke Volksbond", E.H. Urbaan RUYSSSEN, hierbij gesteund door deken Ach. CAMERLYNCK. In 1923 – dus nogal wat later – kon deze priester, naast en in samenwerking met de reeds bestaande parochiale Broederschool in de Stuiversstraat, de nieuwbouw van de "Vrije Technische School" aanvatten. Aanvankelijk waren alleen gelijkvloerse lokalen van de Broederschool door de vakschool ingenomen maar wegens de aangroei hiervan werd geleidelijk de ganse school ingepalmd. De Broeders vertrokken in 1930 naar hun nieuwgebouwde school in de Ste Catharinapolderstraat, later H. Hartschool genoemd (6).

Om tot besluit te komen : het is niet ernstig dat "De Grote Klok" (officieel informatieblad van de stad Oostende !) en de Gidsenkring Lange Nelle, onnauwkeurige en foutieve gegevens blijkbaar ongecontroleerd publiceren.

Het is niet de eerste maal dat daarop kritiek wordt uitgebracht door "de man in de straat", die echter zelden of niet over de tijd of de mogelijkheid beschikt om ervoor "in de pen te kruipen".

De geloofwaardigheid staat hier op het spel

-
- (1) Die hofstede vind men reeds op de kaart van de Ferraris (1778) en ook bij Vandermaelen (1848)
 - (2) Plan Generaal van de Ste Catharinepolder... opgemaakt door K. VAN WASSENHOVE in 1859, nagezien en volmaakt in 1893 door E. CHEVALIER.
 - (3) De juiste schrijfwijze is "Tournoy". De naam wordt in de volksmond als "Toernooie" uitgesproken. De genaamde Eduard TOURNOY, destijds algemeen bekend als "Kop Toernooie" moet een opmerkelijk personage geweest zijn. Benevens grondeigenaar was hij ook uitbater van de kleine hoeveherberg op de noordwesthoek van het kruispunt van de Nieuwpoortsesteenweg en de Stuiverstraat. De langsgevel ervan droeg als opschrift : "In de Vier Wegen verkoopt men dranken bij Ed. TOURNOY, facteur in granen" (Het gebouw werd halfweg de 70er jaren gesloopt om plaats te maken voor een benzinestation). Hoe Ed. TOURNOY het aanlegde om tegelijk landbouwerherbergier en graanhandelaar te zijn is een open vraag, temeer daar hij ook nog eigenaar was van een steenbakkerij gelegen tussen de Steenbakkers- en de Metselaarsstraat, dicht bij de Nieuwpoortsesteenweg. Met misbakken en onverkoopbare stenen zou hij ook verschillende huizen hebben laten bouwen die verkocht of verhuurd werden ! Maar nog merkwaardiger is het hardnekkige, soms nog eens opduikende verhaal, over de manier waarop hij het ooit zover heeft kunnen schoppen ! Hij zou eens, tijdens een zwerftocht in de duinen, een koffertje, bevattende eigendomstitels van een flink aantal percelen grond, toevallig hebben gevonden... en de eigenaars ervan zouden nooit zijn opgedaagd en onbekend gebleven zijn. Bijgevolg !!! Bovenstaande gegevens berusten op eigen herinneringen en op gesprekken met oudere "Westerkwartiernaars". Mijn dank gaat hierbij vooral naar dhr. Robert MISSIAEN.
 - (4) "Monographie de Mariakerke-Bains lez Ostende" 1896.
 - (5) J.B. DREESEN : "De Hamiltonhoeve". De Plate 8^e jg. nr. 4, april '79, blz. 10-12.
 - (6) Eug. DESCHEPPER : in "50 jaar V.T.I". Brochure t.g.v. 50 jarig jubileum 1973.

Zie ook :

- Daniel DESCHACHT "Straatnamen van Oostende van A tot Z"; Oostende 1998.
- J.B. DREESEN, G. VANDAMME : "Geschiedenis van een parochie te Oostende" enz. Oostende 1984.